

INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA NA RAZVOJU NACIONALNOG OKVIRA KVALIFIKACIJA

Novembar 2015. godine

I Uvodne napomene

Programom rada Vlade Crne Gore za 2015. godinu utvrđena je obaveza Ministarstva prosvjete da za IV kvartal pripremi Informaciju o aktivnostima na razvoju Nacionalnog okvira kvalifikacija, u kojoj treba dati pregled realizovanih aktivnosti koje se odnose na saradnju sa ciljnim grupama i informisanje javnosti o Nacionalnom okviru kvalifikacija, razvoj kapaciteta u nadležnim institucijama i sektorskim komisijama po pitanju utvrđivanja potreba za vještinama i kvalifikacijama i definisanja ishoda učenja, kao i analizu rada svih sektorskih komisija i Savjeta za kvalifikacije i dr.

Sistem kvalifikacija u Crnoj Gori uređen je Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija, Pravilnikom o opisu nivoa i podnivoa kvalifikacija („Službeni list CG”, 51/11), Pravilnikom o procedurama razvijanja kvalifikacija od prvog do petog nivoa kvalifikacija („Sl. list CG”, 21/12), Pravilnikom o procedurama razvijanja kvalifikacija od šestog do osmog nivoa kvalifikacija („Sl. list CG”, 21/12), kao i setom zakona iz oblasti obrazovanja, uključujući i Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama.

Osnov uspostavljanja Nacionalnog okvira kvalifikacija je u obezbjeđenju kvaliteta u procesu razvoja i sticanja kvalifikacija, jasno definisanim nadležnostima organa i tijela i procedura u procesu razvoja i sticanja kvalifikacija i definisanju opisa nivoa i podnivoa kroz ishode učenja. Uspostavljanje Nacionalnog okvira kvalifikacija ima za cilj da građanima Crne Gore sa kvalifikacijama stečenim u Crnoj Gori omogućí mobilnost u oblastima obrazovanja i zapošljavanja. Pored toga, cilj uspostavljanja i razvoja Nacionalnog okvira kvalifikacija je da se sistem kvalifikacija, baziranih na ishodima učenja, učini lakšim za razumijevanje na nacionalnom i međunarodnom nivou, da se poveća koherentnost sistema kvalifikacija povezivanjem različitih dijelova sistema obrazovanja i osposobljavanja, omogućí vrednovanje neformalnog i informalnog učenja i njegovo povezivanje sa formalnim obrazovanjem, da se postupak sticanja kvalifikacija učini transparentnim i da se podrži cjeloživotno učenje.

II Referenciranje Nacionalnog okvira kvalifikacija sa Evropskim okvirom kvalifikacija za cjeloživotno učenje i Okvira kvalifikacija za Evropski prostor visokog obrazovanja

Izvještaj o referenciranju Nacionalnog okvira kvalifikacija sa Evropskim okvirom kvalifikacija za cjeloživotno učenje (EQF) i Okvira kvalifikacija za Evropski prostor visokog obrazovanja (QF-EHEA) predstavlja osnovni dokument kojim Crna Gora izvještava nadležno tijelo Evropske komisije o sprovedenom postupku odnosno procesu povezivanja nivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija u Crnoj Gori sa Evropskim okvirom kvalifikacija za cjeloživotno učenje, a time posredno i sa nacionalnim okvirima kvalifikacija drugih evropskih zemalja.

U Izvještaju o referenciranju dat je pregled aktivnosti koje su u Crnoj Gori sprovedene na uspostavljanju Okvira kvalifikacija i upoređivanju njegovih nivoa sa nivoima Evropskog okvira kvalifikacija, u skladu sa Preporukama Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Evropskog okvira kvalifikacija za cjeloživotno učenje (Preporuke Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Evropskog okvira kvalifikacija za cjeloživotno učenje (OJ C 111/2008), u kojim se države pozivaju da svoje nacionalne okvire povežu sa Evropskim okvirom kvalifikacija za cjeloživotno učenje, kao i da slijede odluke ministara za visoko obrazovanje iz Kominikea iz Luvena da države sprovedu proces samosertifikovanja prema QF-EHEA.

Nakon razmatranja Izvještaja o referenciranju nacionalnog okvira kvalifikacija sa Evropskim okvirom kvalifikacija i rasprave koja je održana na sjednici Savjetodavne grupe za Evropski okvir kvalifikacija Evropske komisije (EQF Advisory Group) u oktobru 2014. godine, EQF Advisory Group je na sjednici koja je održana 4. novembra 2014. godine donijela odluku o usvajanju Izvještaja i usaglašenosti Okvira kvalifikacija u Crnoj Gori sa Evropskim okvirom

kvalifikacija. To je formalno upoređenje nivoa kvalifikacija koje se stiču u Crnoj Gori sa nivoima Evropskog okvira kvalifikacija, a sve isprave izdate u skladu sa Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija treba da sadrže, pored nivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija i nivo EQF-a, što obezbjeđuje prepoznatljivost kvalifikacija koje se stiču u Crnoj Gori i olakšava mobilnost u radu i učenju na širem evropskom prostoru. Crna Gora je tako postala jedna od 24 zemlje Evrope i prva od zemalja kandidata za članstvo u Evropskoj uniji koja je sprovela proces referenciranja. Prije dostavljanja na razmatranje EQF Advisory Group podaci i iskazi u Izvještaju vrednovani su od strane nadležnih tijela (Nacionalnog savjeta za obrazovanje, Savjeta za visoko obrazovanje i Savjeta za kvalifikacije) i relevantni su, transparentni, uporedivi i pouzdani. Odluka o usaglašenosti rezultat je uspješno sprovedenog niza aktivnosti u periodu nakon donošenja Strategije uspostavljanja Nacionalnog okvira kvalifikacija u oktobru 2008. godine. Na sajtu www.cko.edu.me nalazi se pregled realizovanih aktivnosti na uspostavljanju Nacionalnog okvira kvalifikacija u periodu od 2008. do 2014. godine. Izvještaj je razmatrala i Vlada Crne Gore, na sjednici održaj 31. jula 2014. godine.

Izvještaj o referenciranju je pripremila međuresorska Radna grupa, sastavljena od predstavnika Ministarstva prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Unije poslodavaca Crne Gore, Privredne Komore Crne Gore, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Sindikata prosvjete Crne Gore, Zavoda za školstvo, Ispitnog centra, Centra za stručno obrazovanje, državnog i privatnih univerziteta.

Odluka o usaglašenosti Nacionalnog okvira kvalifikacija sa Evropskim okvirom je potvrda da sistem kvalifikacija u Crnoj Gori ispunjava deset kriterijuma datih u Preporukama o uspostavljanju Evropskog okvira kvalifikacija za cjeloživotno učenje, koje je Evropski parlament i Savjet donio 23. aprila 2008. godine, kao i sedam kriterijuma i šest procedura Komuniquea koji su u Luvenu potpisali ministri za visoko obrazovanje zemalja EU.

Nivoi Nacionalnog okvira kvalifikacija (NOK) i nivoi EQF-a povezani su na sljedeći način:

- NOK nivo 1 (1.1 i 1.2) i EQF nivo 1;
- NOK nivo 2 i EQF nivo 2;
- NOK nivo 3 i EQF nivo 3;
- NOK nivo 4 (4.1 i 4.2) i EQF nivo 4;
- NOK nivo 5 i EQF nivo 5;
- NOK nivo 6 i EQF nivo 6;
- NOK nivo 7 (7.1 i 7.2) i EQF nivo 7;
- NOK nivo 8 i EQF nivo 8.

Rezultat samosertifikovanja pokazuje da su nivoi Nacionalnog okvira 6-8 uporedivi sa QF-EHEA nivoima na sljedeći način:

- NOK nivo 6 i QF-EHEA prvi ciklus;
- NOK nivo 7(7.1 and 7.2) i QF-EHEA drugi ciklus;
- NOK nivo 8 i QF-EHEA treći ciklus.

III Aktivnosti koje se odnose na informisanje javnosti o Nacionalnom okviru kvalifikacija i razvoj kapaciteta u nadležnim inistitucijama i sektorskim komisijama

Ministarstvo prosvjete je Nacionalna koordinaciona tačka za Evropski okvir kvalifikacija (EQF NCP). Zadaci Nacionalne koordinacione tačke su: povezivanje nivoa kvalifikacija Nacionalnog okvira kvalifikacija sa nivoima Evropskog okvira kvalifikacija; osiguravanje korišćenja transparentne metodologije pri povezivanju nivoa nacionalnih kvalifikacija sa nivoima Evropskog okvira kvalifikacija; obezbjeđivanje pristupa informacijama i smjernicama o tome kakav je odnos nacionalnih kvalifikacija i Evropskog okvira kvalifikacija; promovisanje učešća

svih bitnih partnera, uključujući institucije visokog obrazovanja, institucije stručnog obrazovanja i osposobljavanja, socijalne partnere, sektore i stručnjake, u poređenju i korišćenju kvalifikacija na evropskom nivou.

Ministarstvo prosvjete, u periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine, sprovodi projekat „Podrška EQF NCP u Crnoj Gori za 2015. godinu“, u okviru Erasmus+ progama Evropske unije. Ciljevi projekta su implementacija i promovisanje Evropskog okvira kvalifikacija (EQF) i Nacionalnog okvira kvalifikacija, informisanje zainteresovanih strana i javnosti o rezultatima procesa referenciranja nacionalnih kvalifikacija sa EQF nivoima i o razvoju Nacionalnog okvira kvalifikacija i izgradnja kapaciteta tijela koja su uključena u razvoj Nacionalnog okvira kvalifikacija.

Aktivnosti u okviru projekta su organizovanje seminara i radionica, izrada flajera o razvoju i implementaciji Nacionalnog okvira kvalifikacija, objavljivanje tekstova o Nacionalnom okviru kvalifikacija i učešće na redovnim sastancima vezanim za implementaciju EQF-a koji su planirani tokom 2015. godine.

Ministarstvo je, u okviru navedenog projekta, organizovalo dva jednodnevna seminara „Okvir kvalifikacija i ishodi učenja kao podrška sistemu obezbjeđenja kvaliteta“ za članove sektorskih komisija i Savjeta za kvalifikacije. Okviri kvalifikacija i ishodi učenja postaju ključni koncepti u savremenim sistemima kvalifikacija u gotovo svim zemljama u svijetu. Oni predstavljaju ključne elemente za postizanje i održivo sprovođenje efektivnih sistema obezbjeđenja kvaliteta, od izrade i vrednovanja obrazovnih i studijskih programa, nastave, do ocjenjivanja i izdavanja sertifikata. S obzirom na činjenicu da je Crna Gora sprovela postupak referenciranja Nacionalnog okvira kvalifikacija sa Evropskim okvirom kvalifikacija, ovi seminari i projekat imaju direktan uticaj na stvaranje nacionalnih stručnjaka i efektivno sprovođenje Nacionalnog okvira kvalifikacija, čime se očekuje velika korist za studente, učenike, poslodavce i društvo u cjelini.

Razvojem Nacionalnog okvira kvalifikacija, a u skladu sa novim zakonskim rešenjima, u stručnom obrazovanju planiran je razvoj obrazovnih programa koji su zasnovani na principu modula i kreditnih vrijednosti, kroz utvrđivanje ishoda učenja koji su u korelaciji sa potrebama privrede. Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo prosvjete organizovalo je dvije radionice na temu „Ishodi učenja - od teorije do prakse“ za nastavnike stručnih škola, na kojima su nastavnici imali priliku da se upoznaju sa pisanjem ishoda učenja, njihovom primjenom u nastavnom procesu, kao i kriterijumima i instrumentima za provjeru postignutih ishoda učenja.

Pripremljen je flajer o Nacionalnom okviru kvalifikacija, koji je objavljen na web-sajtovima Nacionalnog okvira kvalifikacija i Ministarstva prosvjete i podijeljen učesnicima seminara i radionica. Flajer sadrži osnovne informacije o Nacionalnom okviru kvalifikacija i Evropskom okviru kvalifikacija, o procesu referenciranja Crnogorskog okvira kvalifikacija sa EQF-om, sa dijagramom uporedivosti nivoa Crnogorskog okvira kvalifikacija i EQF-a, kao i o korisnosti Okvira za građane, poslodavce i obrazovne ustanove.

U pripremi je informativni seminar „Uloga socijalnih partnera u razvoju nacionalnog okvira kvalifikacija“, kao i članak o Crnogorskom okviru kvalifikacija.

Predstavnici Ministarstva učestvovali su na redovnim sastancima u vezi sa implementacijom Evropskog okvira kvalifikacija koje organizuje Evropska komisija.

Međunarodna konferencija o Evropskom okviru kvalifikacija i razmjeni znanja i iskustava zemalja u procesu referenciranja nacionalnih okvira, u organizaciji Evropske fondacije za obuku (ETF), održana je 30. septembra i 1. oktobra 2015. godine u Podgorici. Cilj Konferencije bio je da se pruži podrška zemljama kandidatima u njihovoj pripremi za uspješno učešće u procesu referenciranja, da se razmijene iskustva i primjeri dobre prakse i da se unaprijedi dalja saradnja i dijalog o svim pitanjima u vezi sa Evropskim okvirom kvalifikacija. Na Konferenciji su učestvovali predstavnici Albanije, Makedonije, Srbije, Turske, Bosne i Hercegovine, Kosova, kao i eksperti iz Evropske fondacije za obuku (ETF), Evropske komisije i zemalja koje su uspješno sprovele proces referenciranja: Hrvatske, Slovenije, Belgije i Crne Gore.

IV Rad Savjeta za kvalifikacije i sektorskih komisija

Savjet za kvalifikacije

U skladu sa Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija, radi unapređivanja sistema kvalifikacija, odobravanja i svrstavanja kvalifikacija u Okvir kvalifikacija, Vlada Crne Gore formirala je u julu 2011. godine Savjet za kvalifikacije, koji čine predstavnici: Ministarstva prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja, univerziteta, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Privredne komore Crne Gore, Unije poslodavaca Crne Gore, Sindikata prosvjete Crne Gore, Saveza sindikata Crne Gore, Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo i Ispitnog centra. Predsjednici Savjeta za visoko obrazovanje i Nacionalnog savjeta za obrazovanje po funkciji su članovi Savjeta. Savjet za kvalifikacije u drugom sazivu počeo je sa radom u septembru 2015. godine

Savjet za kvalifikacije glavno je strateško tijelo za razvoj Crnogorskog okvira kvalifikacija, koje prati razvoj Okvira kvalifikacija kao cjeline. Savjet prati rad sektorskih komisija i na osnovu njihovih analiza i izvještaja, u cilju boljeg i efikasnijeg povezivanja obrazovanja i potreba tržišta rada, daje preporuke o razvoju kvalifikacija u svim sektorima.

Na osnovu prijedloga sektorskih komisija za uvođenje novih i izmjenu postojećih kvalifikacija, Savjet donosi odluku o svrstavanju kvalifikacija u Okvir kvalifikacija i predlaže nadležnoj instituciji razvoj i unapređivanje kvalifikacija. Savjet, takođe, donosi metodološka dokumenta za svrstavanje kvalifikacija, utvrđuje kriterijume za izbor članova sektorskih komisija, donosi akt o obrazovanju sektorskih komisija, razmatra i usvaja izvještaje o radu sektorskih komisija i podnosi Vladi Crne Gore izvještaj o radu.

Savjet za kvalifikacije održao je ukupno 23 sjednice na kojima je usvojeno:

- 28 standarda zanimanja;
- 76 inicijativa za razvijanje stručnih kvalifikacija;
- 74 inicijative za razvijanje stručnih kvalifikacija iz oblasti stručnog obrazovanja (nivoi II-V) i 2 inicijative za razvijanje stručnih kvalifikacija iz oblasti visokog obrazovanja (nivoi VI-VIII);
- 49 inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja - 13 inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja iz oblasti stručnog obrazovanja (nivoi II-V) i 36 inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja iz oblasti visokog obrazovanja (nivoi VI-VIII);
- 36 standarda kvalifikacija - 5 standarda kvalifikacija nivoa obrazovanja i 31 standard stručnih kvalifikacija;
- 7 ispitnih kataloga.

Tokom 2015. godine održano je osam sjednica Savjeta za kvalifikacije. Na sjednicama je usvojeno: 19 inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja (17 inicijativa za razvijanje kvalifikacija iz oblasti visokog obrazovanja i 2 inicijative za razvijanje kvalifikacija iz oblasti stručnog obrazovanja), 25 inicijativa za razvijanje stručnih kvalifikacija, 11 standarda zanimanja i 9 standarda kvalifikacija. U Prilogu 1 dat je pregled usvojenih od strane Savjeta za kvalifikacije inicijativa za razvijanje kvalifikacija, standarda zanimanja i standarda kvalifikacija, predloženih od strane odgovarajućih sektorskih komisija, pa se nazivi ovih kvalifikacija neće navoditi u okviru prezentovanja rada komisija.

Savjet za kvalifikacije donio je: Smjernice o radu sektorskih komisija, Smjernice za razvoj kvalifikacija (nivoi I-V), Metodologiju dodjeljivanja koda kvalifikaciji i Metodologiju svrstavanja kvalifikacija u Nacionalni okvir kvalifikacija. Donošenjem ovih dokumenata stvoreni su uslovi za razvijanje kvalifikacija u skladu sa Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija.

Sektorske komisije

U skladu sa članom 19 Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, Savjet za kvalifikacije do sada je formirao 13 sektorskih komisija za sektore: Poljoprivreda, prehrana i veterina; Turizam, trgovina i ugostiteljstvo; Inženjerstvo, proizvodne tehnologije (mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika i automatizacija i dr.); Građevinarstvo i uređenje prostora; Ekonomija i pravo; Saobraćaj i komunikacije; Rudarstvo, metalurgija i hemijska industrija; Obrazovanje i osposobljavanje, Informaciona tehnologija; Usluge; Društvene nauke i Prirodne nauke.

Sektorske komisije su savjetodavna i stručna tijela koja kontinuirano analiziraju stanje i tendencije na tržištu rada, kao i potrebe tržišta rada unutar svog sektora. Na osnovu ovih analiza, kao i analiza postojećih kvalifikacija, sektorske komisije identifikuju potrebe za svim tipovima kvalifikacija od prvog do osmog nivoa obrazovanja i predlažu prioritete u razvoju novih i izmjeni postojećih kvalifikacija. Sektorske komisije, takođe, razmatraju prijedloge za uvođenje novih kvalifikacija i usvojene prijedloge upućuju Savjetu za kvalifikacije na razmatranje. Sektorske komisije čine predstavnici organa državne uprave nadležnog za taj sektor kvalifikacija, udruženja poslodavaca, udruženja zaposlenih u tom sektoru kvalifikacija, univerziteta, odnosno samostalne ustanove visokog obrazovanja, Centra za stručno obrazovanje, odnosno Zavoda za školstvo ili druge obrazovne institucije, Ministarstva prosvjete i odgovarajućeg tijela nadležnog za određene profesije (inženjerska, ljebarska komora i dr.).

Sektorska komisija za inženjerstvo i proizvodne tehnologije

Sektorska komisija za inženjerstvo i proizvodne tehnologije održala je ukupno šest sjednica, na kojima je usvojeno pet inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja i trinaest inicijativa za razvijanje stručnih kvalifikacija.

Tokom 2015. godine Sektorska komisija održala je jednu sjednicu na kojoj je usvojena jedna inicijativa za razvijanje stručne kvalifikacije. Na sjednici je, takođe razmatran i usvojen Okvir kvalifikacija za sektor Inženjerstvo i proizvodne tehnologije, sa podjelom na podsektore i oblasti, u koje su svrstane postojeće i nove kvalifikacije svih nivoa i dodijeljen im odgovarajući kod, u skladu sa Metodologijom dodjeljivanja koda kvalifikaciji.

Sektorska komisija je uočila da postoje preklapanja oblasti u različitim sektorima i dala preporuku da je neophodna saradnja između sektorskih komisija kako u vezi sa ovim, tako i drugim otvorenim pitanjima koja se javljaju u radu komisija. Takođe, Komisija je zaključila da podjela na sektore u okviru NOK-a nije u skladu sa ISCED-om, tako da striktno poštovanje ISCED-a u pojedinim sektorima nije ostvarivo. Imajući u vidu navedeno, postojeća klasifikacija kvalifikacija u sektoru Inženjerstvo i proizvodne tehnologije nije u potpunosti usklađena sa ISCED-om. Sektorska komisija pripremila je nacrt Profila sektora Inženjerstvo i proizvodne tehnologije, a u narednom periodu će raditi na usaglašavanju oko postojećeg teksta i dopunjavanju Profila sektora.

Sektorska komisija za poljoprivredu, prehranu i veterinu

Sektorska komisija za poljoprivredu, prehranu i veterinu je, od početka svog rada, održala jedanaest sjednica na kojima je usvojeno: dvanaest inicijativa za razvijanje stručnih kvalifikacija, deset inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja, dva standarda zanimanja, pet standarda kvalifikacija i jedan ispitni katalog.

Sektorska komisija je, takođe, pripremila i usvojila Okvir kvalifikacija za sektor Poljoprivreda, prehrana i veterina, sa podjelom na podsektore i oblasti i kvalifikacijama kodiranim u skladu sa Metodologijom dodjeljivanja koda kvalifikaciji. Sektorska komisija je izradila „Profil sektora Poljoprivreda, prehrana i veterina“. Opis sektora, trenutno stanje obrazovne ponude i stanje na tržištu rada u sektoru tri su ključne cjeline u ovom dokumentu, na osnovu kojih je moguće praviti procjenu o potrebama tržišta rada u budućnosti, te na osnovu ove procjene razvijati nedostajuće kvalifikacije u sektoru. Profil sektora je dokument otvorenog i razvojnog

karaktera, koji je neophodno redovno ažurirati i dopunjavati podacima, u skladu sa promjenama na tržištu rada i u obrazovnoj ponudi u sektoru. Ovaj dokument je dostupan tijelima i organima nadležnim za planiranje i razvijanje kvalifikacija, institucijama i stručnjacima koji učestvuju u planiranju i razvijanju kvalifikacija, kao i svima koji žele da se upoznaju sa sektorom u kontekstu obrazovanja i tržišta rada.

Tokom 2015. godine, Sektorska komisija održala je tri sjednice na kojima je usvojeno deset inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja.

Sektorska komisija za zdravstvo i socijalnu zaštitu

Od početka svog rada, Sektorska komisija za zdravstvo i socijalnu zaštitu održala je šest sjednica. Na sjednicama je usvojeno: šest inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja, 2 inicijative za razvijanje stručnih kvalifikacija, šest standarda zanimanja i dvije standarda kvalifikacija.

U 2015. godini Sektorska komisija za zdravstvo i socijalnu zaštitu održala je dvije sjednice na kojim su usvojene četiri inicijative za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja iz oblasti visokog obrazovanja i jedna inicijativa za razvijanje stručne kvalifikacije.

Sektorska komisija pripremila je i usvojila Okvir kvalifikacija za sektor Zdravstvo i socijalna zaštita, sa podjelom na podsektore i oblasti, u koje su svrstane postojeće i nove kvalifikacije svih nivoa i dodijeljen im odgovarajući kod, u skladu sa Metodologijom dodjeljivanja koda kvalifikaciji. Podjela sektora Zdravstvo i socijalna zaštita na podsektore i oblasti u potpunosti je usklađena sa podjelom ovog područja u ISCED-u '97 (odnosno ISCED-u 2011).

Utvrdjivanje prioriteta u razvoju novih i izmjeni postojećih kvalifikacija u sektoru jedan je od ključnih zadataka sektorskih komisija. Za uspješno planiranje i razvijanje kvalifikacija u sektoru neophodna je analiza stanja i tendencija na tržištu rada u sektoru, kao i analiza obrazovne ponude u sektoru. Imajući to u vidu, Sektorska komisija započela je izradu Profila sektora Zdravstvo i socijalna zaštita koj će sadržati relevantne podatke koji se odnose na opis sektora, stanje na tržištu rada i trenutno stanje obrazovne ponude u sektoru.

Prepoznajući značaj izgradnje sopstvenih kapaciteta, predstavnici Sektorske komisije učestvovali su na dvodnevnoj Radionici o harmonizaciji nacionalne legislative sa EU zakonodavstvom u oblasti priznavanja stručnih kvalifikacija u okviru TAIEX projekta, održanoj 10. i 11. marta 2015. godine.

Sektorska komisija za ekonomiju i pravo

Komisija je do sada održala trinaest sjednica. U skladu sa nadležnostima propisanim Zakonom o nacionalnom okviru kvalifikacija, Sektorska komisija za ekonomiju i pravo je sprovela klasifikovanje Sektora na podsektore i oblasti. Komisija je razmatrala i usvojila dvanaest inicijativa za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja podnijete od ustanova visokog obrazovanja. Takođe, razmatrano je i usvojeno devet inicijativa za razvoj stručnih kvalifikacija, devet standarda zanimanja, pet standarda kvalifikacija za te stručne kvalifikacije i jedan ispitni katalog. Sektorska komisija je pripremila i nacrt profila sektora.

Sektorska komisija za turizam, trgovinu i ugostiteljstvo

Sektorska komisija za turizam, trgovinu i ugostiteljstvo u periodu od imenovanja do novembra 2015. godine održala je dvanaest sjednica. Komisija je definisala prijedlog za klasifikovanje Sektora za turizam, trgovinu i ugostiteljstvo na podsektore i oblasti.

Komisija je razmatrala i usvojila četiri inicijative za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja u okviru šestog, sedmog i osmog nivoa kvalifikacija. Razmatrane su i usvojene dvije inicijative za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja u okviru četvrtog i petog nivoa kvalifikacija. Komisija je razmatrala i usvojila dvije inicijative za razvijanje stručne kvalifikacije na nivou šest. Takođe, razmatrano i usvojeno je sedam inicijativa za razvoj stručnih kvalifikacija na

nivou četiri. Razmotreno je i Savjetu dostavljeno na razmatranje šest standarda zanimanja i šest standarda kvalifikacija za kvalifikacije nivoa četiri i jedan standard kvalifikacije nivoa pet.

Urađen je dokument Profil sektora za turizam, trgovinu i ugostiteljstvo. Tokom pripreme ovog dokumenta korišćene su projekcije date u strategijama, analize koje se na sektorskom nivou rade u okviru odbora uduženja poslodavaca, istraživanja i preporuke koje su objavile međunarodne organizacije, analize Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, podaci MONSTAT-a. Ovaj dokument sadrži osnovne informacije o Okviru kvalifikacija, sistemu obrazovanja u Crnoj Gori, povezanosti obrazovnog sistema i tržišta rada, opis sektora i podsektora kao i preporuke za unapređenje.

Saobraćaj i komunikacije

Sektorska komisija za saobraćaj i komunikacije održala je jedanaest sjednica. Komisija je definisala prijedlog za klasifikovanje Sektora za saobraćaj i komunikacije na podsektore i oblasti. Razmatrano je i usvojeno sedam inicijativa za razvijanje stručnih kvalifikacija i to jedna kvalifikacija u okviru drugog nivoa, pet kvalifikacija u okviru trećeg nivoa i jedna kvalifikacija u okviru četvrtog nivoa kvalifikacija. Sektorska komisija je pripremila i nacrt profila sektora.

Građevinarstvo i uređenje prostora

Sektorska komisija za građevinarstvo i uređenje prostora održala je šest sjednica. Komisija je definisala prijedlog za klasifikovanje Sektora za građevinarstvo i uređenje prostora na podsektore i oblasti. Komisija je razmatrala i usvojila dvije inicijative za razvijanje kvalifikacija novog obrazovanja, podnešene od ustanova visokog obrazovanja i jednu inicijativu za razvijanje kvalifikacije nivoa obrazovanja u okviru petog nivoa kvalifikacije. Razmatrano je i usvojeno šest inicijativa za razvijanje stručnih kvalifikacija. Sektorska komisija je pripremila i nacrt profila sektora.

Sektorska komisija za obrazovanje i osposobljavanje

Sektorska komisija za obrazovanja i osposobljavanje u periodu od imenovanja do novembra 2015. godine održala je šest sastanaka. Sektor obrazovanje i osposobljavanje dijeli se na tri podsektora: Obrazovanje, Osposobljavanje i usavršavanje i Vaspitno-obrazovne nauke (Nauke o obrazovanju i vaspitanju). Komisija je razmatrala i usvojila tri inicijative za razvijanje kvalifikacija nivoa obrazovanja podnijete od ustanova visokog obrazovanja. Takođe razmatrane su i usvojene inicijative za razvijanje pet stručnih kvalifikacija nivoa tri, četiri i pet. Sektorska komisija je pripremila i nacrt profila sektora.

Sektorska komisija za informacione tehnologije

Sektorska komisija za informacione tehnologije održala je četiri sjednice. Sektor za informacione tehnologije je klasifikovan na tri podsektora: Računarski softver, Informacioni sistemi i Računarske mreže i telekomunikacije. Komisija je razmatrala i usvojila 3 inicijative za razvijanje kvalifikacija novog obrazovanja podnijete od ustanova visokog obrazovanja. Razmatrane su i usvojene dvije inicijative za razvijanje stručnih kvalifikacija na nivou tri i četiri. Sektorska komisija je pripremila nacrt profila sektora.

Rudarstvo, metalurgija i hemijska industrija

Sektorska komisija za rudarstvo, metalurgiju i hemijsku industriju u periodu od imenovanja do novembra 2015. godine održala je devet sjednica. Komisija je definisala prijedlog za klasifikovanje Sektora na podsektore i oblasti. Razmatrane su i usvojene inicijative, standardi zanimanja, standardi kvalifikacija i ispitni katalozi za jedanaest stručnih kvalifikacija kao i za četiri kvalifikacije nivoa obrazovanja. Komisija je razmatrala jednu inicijativu za razvijanje kvalifikacije nivoa obrazovanja u oblasti visokog obrazovanja. Sektorska komisija je pripremila nacrt profila sektora.

Sektorska komisija za usluge

Sektorska komisija za usluge održala je četiri sjednice. Komisija za usluge nije podijelila sektor na podsektore iz razloga što postoje preklapanja između sektora po pitanju svrstavanja pojedinih kvalifikacija, naročito imajući u vidu klasifikaciju ISCED. Nakon što Savjet za kvalifikacije pripremi smjernice komisijama u vezi sa pitanjima preklapanja oblasti i kvalifikacija između sektora, Komisija će podijeliti sektor na podsektore i oblasti, svrstati stručne kvalifikacije i dodijeliti joj odgovarajući kod. Komisija je pripremila osnovni opis za 8 stručnih kvalifikacija i to 4 kvalifikacije nivoa dva, jednu kvalifikaciju nivoa tri, dvije kvalifikacije nivoa četiri i jednu kvalifikaciju nivoa pet. Pripremljena je inicijativa za jednu kvalifikaciju nivoa obrazovanja četiri kao i nacrt profila sektora.

V Zaključci i preporuke

Okvir kvalifikacija u Crnoj Gori baziran je na ishodima učenja i njegova uloga je da reformiše i modernizuje sistem kvalifikacija, povezujući obrazovanje i tržište rada, uz obezbjeđivanje kvaliteta kvalifikacija koje se stiču.

Imajući to u vidu, potrebno je, kao što je i navedeno u Izvještaju o referenciranju Nacionalnog okvira kvalifikacija sa Evropskim okvirom kvalifikacija i za cjeloživotno učenje i Okvira kvalifikacija sa Okvirom kvalifikacija evropskog prostora visokog obrazovanja:

- Jačati kapacitete sektorskih komisija, kako bi na pravi način mogle artikulirati potrebe tržišta rada i društva, identifikovati nedostajuće kvalifikacije i vještine i predlagati razvoj kvalifikacija različitih tipova i nivoa;
- Temi ishoda učenja posvetiti posebnu pažnju jer su ishodi srž Okvira i osnov za povećanje transparentnosti procesa i priznavanje učenja. Zbog toga treba da budu jasni svim partnerima, što zahtijeva saradnju između sektora obrazovanja i poslodavaca. Partnerstvo koje je sada uspostavljeno je realna pretpostavka za dalje unapređenje saradnje;
- Dobra upravljačka struktura Nacionalnog okvira kvalifikacija je garancija implementacije. To podrazumijeva kontinuirano unapređivanje znanja zaposlenih u NCP-u, kako bi mogli dati potrebnu stručnu podršku radu Savjeta za kvalifikacije i sektorskih komisija. Planiranje aktivnosti po sektorima je neophodno;
- Postojeći registar kvalifikacija treba unaprijediti kako bi se informacije učinile dostupnim različitim ciljnim grupama. Dobar registar i web sajt su značajni elementi strategije komunikacije;
- Potrebno je poboljšati dostupnost za sticanje stručnih kvalifikacija svakom pojedincu, unapređivati procedure za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja i stvarati uslove za kontinuirano i izgrađivati sveobuhvatan sistem obezbjeđivanja kvaliteta;
- Otvoren pristup, korišćenje primjera dobre prakse za jačanje kapaciteta nacionalnih donosioca odluka i saradnja sa zemljama Balkana i EU od ključnog su značaja za naredni period. Potrebno je koristiti EU fondove za unapređenje pojedinih komponenata sistema, povezanih sa uspostavljanjem Okvira.